

תלמודו בידו

דף טו עמוד ב

א האם אחר הברכות הנוספות של תענית ציבור ענו
אמן או "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד",
והאם תקעו אז בשופר ?

ב בתעניות האחרונות, על ראש מי הניחו אפר ?

ג בעניני גדולה ופורענות האם מתחילים מהגדול או
מהקטן ?

ד האם אנשי משמר ובית אב מתענים בתעניות גשמים ?

א **אמן:** לר' חלפתא, ענו "ברוך שם", כפי שנהגו במקדש.
לחכמים, **אמן**. שאין עונים "ברוך שם" אלא בהר הבית בזמן שבית המקדש קיים.
שופר: אחר כל ברכה, חזן הכנסת אומר לכהנים לתקוע בשופר, ואפילו בגבולין.

ב **נשיא ואב בית דין:** אדם אחר מניח אפר על ראשם, במקום התפילין.
באדם חשוב יש יותר עגמת נפש כשאחר מביישו.

שאר העם: נתנו בעצמם אפר על ראשם.
שאדם פשוט אינו מתבייש על ידי אחרים יותר מאשר על ידי עצמו.
- מניחים לנשיא ואב בית דין תחילה, שבכך ניכרת חשיבותם לבקש רחמים על העם.

ג **גדולה:** מן הגדול, שנאמר "ויאמר משה אל אהרן ולאעזר ולאיתמר".
פורענות: מן הקטן. שבתחילה קולל נחש, אחר כך חוה, ואחר כך אדם.

ד **שלש ראשונות:** אנשי בית אב אינם מתענים [כל משמרת מתחלקת לשבעה בתי אב].
אנשי משמר, לר' יהושע מתענים ולא משלימים, שמא יצטרכו לסייע
לאנשי בית אב בעבודה. ולחכמים אינם מתענים כלל.

שלש אמצעיות: לר' יהושע אנשי משמר מתענים ומשלימים, ובית אב אינם משלימים.
לחכמים, אנשי משמר אינם משלימים, ובית אב אינם מתענים כלל.

שבע אחרונות: לר' יהושע, מתענים ומשלימים. ולחכמים, בית אב אינם משלימים.